

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

MEDIJSKA PISMENOST

Maja Zarić i Ana Mirković

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

UVOD U MEDIJSKU PISMENOST

MEDIJI

Mediji su neodvojiv deo društva i naše svakodnevice.

Različiti medijski kanali, platforme, servisi, aplikacije - toliko su premrežili svaki delić naših životnih prostora, da čak i kada mislimo da smo se izolovali od neželjenih medijskih sadržaja - ugasili televiziju ili odlučili da ne kupujemo novine - informacije, priče, vesti, komentari pronađaze lako put do nas, izlažući nas neprekidnom medijskom toku, oblikujući naše stavove, razmišljanja, usmeravajući naše odluke.

Najveću promenu u shvatanju i stepenu prisutnosti medija u svakodnevnom životu proizvela je [digitalizacija](#) i sve veća dostupnost interneta.

EKRAN

Noseća medijska platforma u 21. veku je - ekran.

On nudi informacije, zabavu, ali i zadovoljenje mnogo kompleksnijih želja, dubljih, intimnijih potreba.

Uz pomoć ekrana i medijskih sadržaja dobijamo neophodne informacije, orientaciju, osećaj da smo deo većih grupa, grupa istomišljenika.

Ekrani tableta, pametnih telefona, računara, konzola za video igre, televizora omogućavaju nam da u svakom trenutku budemo onlajn i umreženi.

MEDIJI

Sveobuhvatna analiza medija i odnos prema njima odvija se na sledećim nivoima:

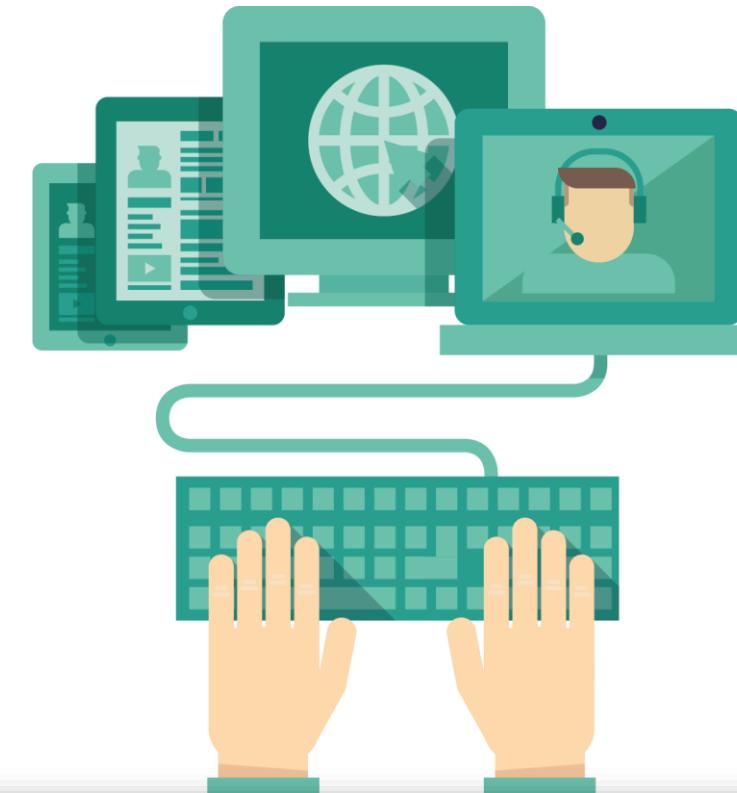
- vrsta sadržaja (audio, video, tekst)
- poreklo i ciljevi sadržaja (KO je ovaj sadržaj kreirao i ZAŠTO?)
- funkcija sadržaja (informacija, zabava, ubedivanje, komunikacija)
- vrednosti koje sadržaj zastupa, promoviše i zagovara
- dostupnost sadržaja (besplatan ili direktno plaćen, mogućnost pristupanja na različitim platformama)
- publika sadržaja (КОМЕ je namenjen?)

SADRŽAJI

Mediji se, najopštije, bave komuniciranjem - povezuju publiku i svet oko nje.

Kada je reč o formama medijskih sadržaja, razlikujemo tekst, zvuk, sliku odnosno video.

Prednost i napredak koji je omogućila digitalizacija je da danas do nas stižu uglavnom multimedijalni sadržaji, sadržaji kombinuju sve ove forme i izražajna sredstva, nekada rezervisane za pojedinačne medije.

Sva tehnološka dostignuća, napredak i veća dostupnost, te mnogo veći izbor sadržaja – ne smeju promeniti osnovnu funkciju medija.

Mediji su posrednik između stvarnosti, događaja u društvu, kulture, politike, ekonomije i publike.

Mediji treba da nam pomognu da bolje razumemo svet koji nas okružuje i da nam pomognu da u tom svetu učestvujemo, da odgovorno donosimo odluke vezane za različite procese u društvu.

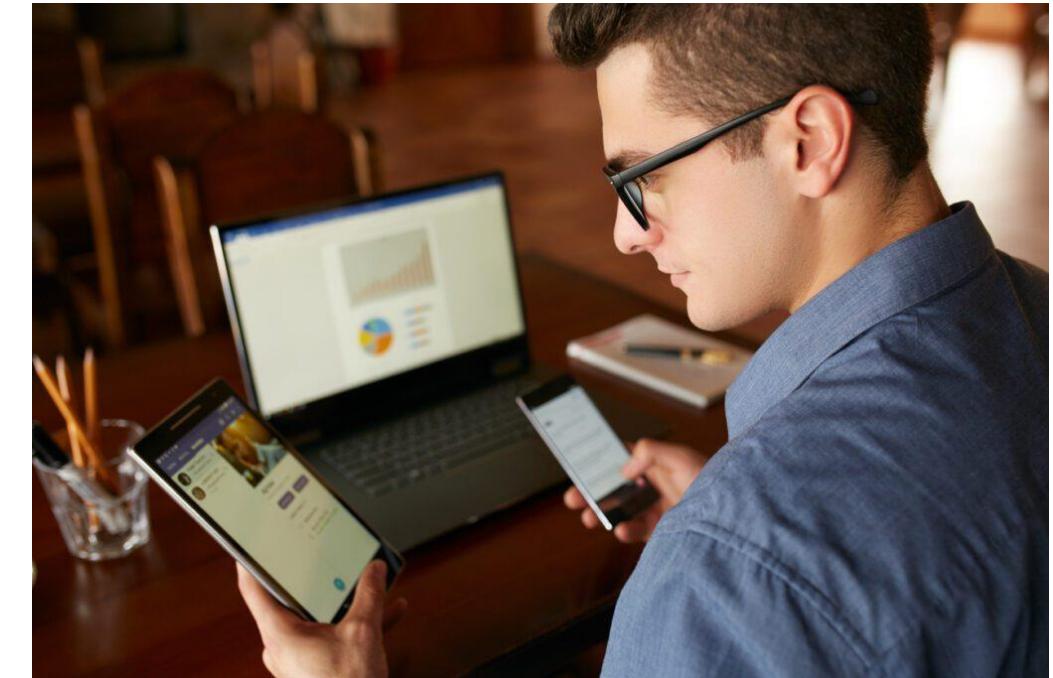

EPALE
Србија

SADRŽAJI

Proizvodeći medijske sadržaje, mediji imaju cilj da tom sadržaju privuku što veći broj gledalaca, slušalaca, čitalaca i tako povećaju svoje šanse za zaradu i ostvarivanje profita.

Različiti mediji, kroz svoju programsku politiku, plasiraju sadržaje koji su informativni, zabavni, kulturni i propagandni - balansirajući ove funkcije medijskih sadržaja, svaki medij pokušava da definiše i realizuje što uspešniji nastup na tržištu.

UPOTREBA MEDIJA

Medije koristimo za:

Informisanje, Uživanje, zabavu, razonodu

Osećanje pripadanja zajednici

Osmatranje, nadziranje

Razumevanje, kontekst, interpretacija događaja i pojava

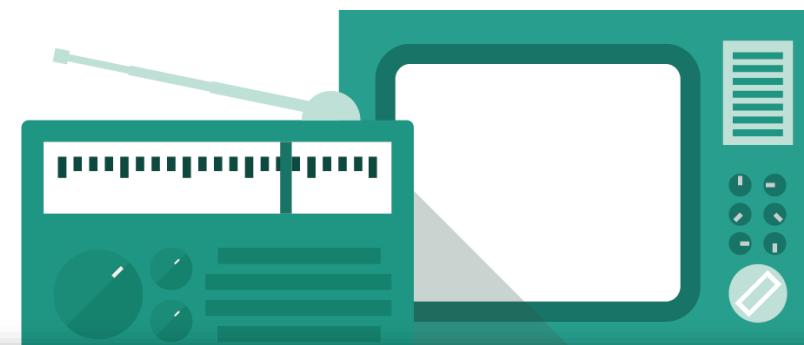
MEDIJSKA PISMENOST

Izloženost medijima zahteva razvijanje sposobnosti tumačenja i procenjivanja različitih medijskih sadržaja koji za cilj imaju da utiču na stavove, ponašanje i razumevanje publike.

U interaktivnom medijskom okruženju od nas se zahteva umešnost pri kreiranju sopstvenih sadržaja kojima želimo da prenesemo određene poruke.

Razumevanje medijskih sadržaja i medijskih poruka blisko je povezana sa razumevanjem konteksta odnosno političkog, ekonomskog i kulturnog života.

MEDIJSKA PISMENOST

Ne postoji jedna definicija medijske pismenosti.

Medijska pismenost predstavlja sposobnost pristupanja medijima, analiziranju, kritičkom vrednovanju i produkciji medijskog sadržaja, kao i odgovoran odnos prema sebi i drugima u javnom medijskom prostoru.

EPALE
Србија

VEŽBA

Mediji i mediji koji to nisu :)

POJAM MEDIJA

U zavisnosti od tehnološke prirode medija, možemo ih podeliti na tradicionalne, linearne medije: štampu, radio, televiziju, film i štampane publikacije

i

digitalne, nelineralne medije za čije postojanje je neophodan internet putem kojeg plasiraju medijske sadržaje i pružaju svoje medijske usluge.

MASOVNA KOMUNIKACIJA

Masovna komunikacija podrazumeva da mediji na istinit, blagovremen i celovit način informišu, obrazuju i zabave javnost, pružajući joj mogućnost da stekne jasniju sliku o društvu i kulturi kojoj pripada.

Da li je uvek bas tako?

VEŽBA

VESTI / SVET

Ne stišavaju se strasti na britanskom dvoru

PET KLJUČNIH PITANJA:

1. Ko je kreirao ovu poruku?
2. Koje tehnike se koriste da privuku moju pažnju?
3. Kako različiti ljudi mogu protumačiti ovu poruku?
4. Koji stilovi života, vrednosti i gledišta su zastupljeni - ili nedostaju?
5. Zašto se ova poruka šalje?

PET OSNOVNIH KONCEPATA:

- ✓ Sve medijske poruke su konstruisane
- ✓ Medijske poruke su stvorene koristeći kreativan jezik koji ima svoja pravila
- ✓ Različiti ljudi doživljavaju istu medijsku poruku na različit način
- ✓ Mediji imaju “ugrađene” vrednosti i stavove
- ✓ Medijske poruke se prave da nekome donesu profit ili moć

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

REKLAME I MEDIJSKA PISMENOST

OGLAŠAVANJE

Oglašavanje u tradicionalnim medijima podrazumeva finansijsku transakciju između medija i agencije ili proizvođača.

Plaća se prostor i vreme u odabranom mediju kako bi se privukla pažnja ciljne grupe i stvorio određen utisak o određenom proizvodu ili usluzi.

MEDIJSKA PISMENOST

Komercijalni mediji svoj opstanak i profit na tržištu obezbeđuju oglašavanjem.

Veoma je važno da zakupljeni oglasni prostor bude precizno označen i da bude vidljivo i jasno ko nam preko medija šalje marketinšku poruku koja može biti komercijalna ili od javnog interesa odnosno neprofitna.

EPALE
Србија

Kada su u pitanju digitalni mediji neizbežan je
digitalni marketing!

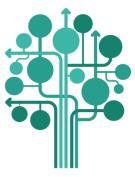

VEŽBA

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

VEŽBA

Od jutros od kad ste se probudili do sada koliko ste reklama videli da se sećate?

Gde se reklamiraju proizvodi, gde se reklame nalaze?

Da li imaju efekte na nas reklame?

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

ЕТИКА У МЕДИЈИМА

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

ETIKA

Etika u medijima je grana etike koja se bavi moralnim pitanjima koja nastaju u vezi sa sticanjem, kreiranjem, čuvanjem, prezentacijom, širenjem i prijemom informacija putem sredstava javnog informisanja.

ETIKA

Медијска етика настоји да помогне медијским пратичарима да реше разлиčite моралне dileme i проблеме koji sejavljaju u svim oblastima медијских комуникација: новинарство, оглашавање, односи са јавношћу и забава.

EPALE
Србија

ETIKA

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

EPALE
Србија

ЕТИКА

Najvažniji principi:

- Istinitost i objektivnost u medijima,
- sloboda i odgovornost (pravni okvir, samoregulatorni mehanizmi),
- privatnost i kvalitet medijskog sadržaja (zaštita maloletnika od štetnog i neprimerenog sadržaja).

ETIKA

Vrednosti na kojima počivaju profesionalno i etičko novinarstvo:

- Istinitost i preciznost
- Nezavisnost
- Fer i nepristrasnost
- Humanost
- Odgovornost

PRAVNI OKVIR:

Važeći zakonski okvir unutar medijskog zakonodavstva čine tri ključna medijska zakona iz 2014. godine: Zakon o javnom informisanju i medijima, Zakon o elektronskim medijima i Zakon o javnim medijskim servisima.

Oni su harmonizovani sa Evropskim pravnim okvirom i osnovnim principima kao što su na primer zabrana diskriminacije, zabrana govora mržnje, zaštita maloletnika, pravo na odgovor, zaštita privatnosti.

REGULACIA I SAMOREGULACIJA:

ima dve osnovne ravni – stvaranje regulatornih pravila sa zakonskom snagom, koja imaju čvršća pravila i čvršće sankcije (Regulatorno telo za elektronske medije REM), i drugu vrstu pravila koju stvaraju sami medijski poslenici kroz svoja udruženja i asocijacije novinara i vlasnika medija, koja su pravila samoregulacije (SAVET ZA ŠTAMPU koji se odnosi i na onlajn medije).

Ova druga pravila ostvaruju se kroz princip dobrovoljnosti, nešto su mekša i sankcije su nešto mekše, ali to ne znači da su manje važna od regulacije.

Govor mržnje i digitalno nasilje se često javljaju na društvenim mrežama koje su preplavljene ružnim rečima, prozivkama, pretnjama i omalovažavanjem.

EPALE
Србија

Posledice govora mržnje su: stvaranje prezira, formiranje stereotipa, podsticanje diskriminacije, osuda okoline, izazivanje osećaja nesigurnosti, nanošenje fizičkog i psihičkog bola i stvaranje utiska da je takvo ponašanje poželjno i opravdano.

Jednom postavljene na internet, zlonamerne informacije je teško uništiti i onemogućiti njihovu novu zloupotrebu.

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

KONSTRUKCIJA I DEKONSTRUKCIJA MEDIJSKIH PORUKA

EPALE
Србија

Kritička analiza medijskih sadržaja je jedna od glavnih veština koja nam pomaže da se snađemo u medijski prezasićenom prostoru.

Postavljanje pet ključnih pitanja medijske pismenosti i filtriranje sadržaja kroz pet ključnih koncepata pruža nam mogućnost da promišljamo i kritički vrednujemo sadržaj koji gledamo, vidimo i čitamo.

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

UŽAS U KUĆEVU Ubila muža, pa ga sa sinovima zakopala i krila tri godine!

• S. lj. (48) još 2015. ubila supruga Srećka (40), pa ga sa sinovima L. (19) i A. (24) zakopala na placu vikendice

NEZAVISNE DNEVNE NOVINE **INFORMER**

Ponedeljak, 21. april 2015. | Broj 1522 | 20 DINARA | 40 STRANA

DOKTOR JIRG HEZLI UPOZORAVA
Novak je ozbiljno bolestan
• Novomatski nadinacista kaže da Đoković ima ortoreksiju, pušički je zavisan i zdrave strane u Životu. To ne može dovesti čak do suicidnih ideja

PATRIJARH SRPSKI IRINEJ ZA INFORMER
JASENOVAC JE ZLOČIN
kakav svet nije video
Hrvati šta god radili neće moći da zataškaju istinu

UMALO TRAGEDIJA U ŠKOLI U VRAJNU
UČENIK (10) SE IGRAO METKOM
u učionici i sam sebi razneo prst

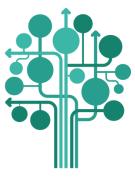
LOTO SEDMICA
1.450.000€

VEČERAS NA TV

www.lutrija.rs

UPOZORENJE
PREMIER

PRIMORSKI BROD

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

UTICAJ MEDIJSKIH SADRŽAJA NA FORMIRANJE LIČNIH I DRUŠTVENIH VREDNOSTI

VREDNOSTI

Mediji igraju važnu ulogu u kreiranju i oblikovanju vrednosti u društvu.

Njihova uloga u informisanju, edukaciji i zabavi doprinosi stvaranju informisanog, obrazovanog i uravnoteženog društva.

Važno je uticati da mediji deluju u skladu s etičkim standardima i zakonskim propisima kako bi se osigurala njihova uloga u oblikovanju pozitivnih vrednosti u društvu.

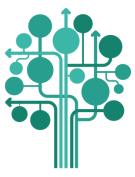
VREDNOSTI

Mediji, posebno televizija, imaju najveći uticaj na kreiranje slike sveta, ličnih i društvenih vrednosti jer su dostupni najvećem delu populacije.

Dužina kontakta sa masovnim medijima utiče su na formiranje ličnih i društvenih vrednosti, drutvene klime, ponašanje zajednice.

Što duže pratimo neki sadržaj, u kontinuitetu, mi počinjemo da verujemo da je taj sadržaj adekvatan način ponašanja i razmišljanja i u našem stvarnom životu.

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

VREDNOSTI

Medijski sadržaji utiču na svakodnevni politički, kulturni i društveni život samim izborom tema, sagovornika, gostiju.

Mediji koji neguju kulturu, umetnost, lepo, tačno i pravilno izražavanje i izveštavanje, kreiraju vrednosni sistem koji ljudi sa razvijenom kritičkom mišlju umeju da prenesu na sopstveni sistem vrednosti i šire ga u svojoj porodici, među prijateljima.

EPALE
Србија

VREDNOSTI

Osim tradicionalnih veliki uticaj na formiranje ličnih i društvenih vrednosti imaju digitalni mediji, koji su više zastupljeni među mladom populacijom.

Portali, blogovi, podkasti imaju podjednako značajan uticaj kao i tradicionalni mediji.

VREDNOSTI

Iako ne spadaju u "prave" medije, društvene mreže su itekako važne zbog sadržaja koji se na njima deli. Statistike i istraživanja pokazuju da mladi ljudi, posebno generacije Z i Alfa, koriste društvene mreže TikTok i Instagram da podelu i pronađe informaciju, stav, mišljenje.

Sadržaje na društvenim mrežama kreiraju uglavnom mladi ljudi i vrlo često su mreže odličan poligon za propagiranje nasilja i govora mržnje.

(NE)VREDNOSTI

(NE)VREDNOSTI

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

УЛОГА И ЗНАЧАЈ МЕДИЈА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ МЕДИЈСКЕ ПИСМЕНОСТИ

Mediji su danas stubovi demokratskog društva i čuvari javnog interesa.

Oni imaju izuzetnu moć i mogu dati značaj ljudima i događajima, uticati na način na koje će društvo percipirati određene pojave, na koji način će se vrednosno odrediti, koje stavove će izgraditi, koje političke ideje će podržati i promovisati.

EPALE
Србија

Javni medijski servisi RTS i RTV u skladu sa zakonom i javnim interesom imaju zadatak da razvijaju medijsku pismenost stanovništva.

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

Cilj je građanima pružati znanje i informacije, kako bi mogli da se adekvatno nose sa sve većom količinom sadržaja i informacija koji dolaze iz različitih izvora, kao i da prepoznaju i koriste mehanizme zaštite protiv govora mržnje i štetnih sadržaja.

EPALE
Србија

ЕВРОПСКА УНИЈА

PTC VESTI RAT U UKRAJINI OKO SPORT MAGAZIN TV RADIO EMISIJE RTS Ostalo ▾

ŽIVOT ZANIMLJIVOSTI MUZIKA TEHNOLOGIJA PUTUJEMO SVET POZNATIH ZDRAVLJE FILM I TV **NAUKA** PF
KULTURNO ARHIVA RUBRIKA

ГАЛЕРИЈА РТС ТАКОВСКА 10
РАДНИМ ДАНIMA 14.00-20.00
RTS.RS | ВИКЕНДОМ 14.00-15.00

БАШТИНА PTC

ЉУБАВ ИЗНАД ИНТЕРЕСА
СЛИКАРСТВО XX ВЕКА

PONEDELJAK, 13.03.2017, 10:16 -> 13:33 | IZVOR: RTS | AUTOR: VESNA PAVLIČEK

[f](#) [t](#) [in](#) [b](#) [e](#)

Zašto je važna medijska pismenost

U prenošenju znanja uveliko posreduju mediji, tradicionalna paradigma sticanja znanja nije više dovoljna. Postmoderna pedagogija smatra da bi obrazovanje trebalo da pomogne učeniku da konstruiše raznovrsne i lično korisne vrednosti u složenom kulturnom kontekstu. Na tom putu mediji igraju veliku ulogu, i nezaobilazni su činioci u procesu sticanja znanja. Da bi znanje stečeno pomoću medija (i uz medije) bilo pravilno usvojeno, potrebna je adekvatna informacijska (i informatička) pismenost.

The advertisement features a red and orange background with a central computer monitor displaying a 3D cube icon. A white speech bubble on the monitor says "5. I 6. DECEMBRA". Below the monitor, the text "BESPLATNA ONLAIN OBUKA" and "MEDIJSKA PISMENOST" is displayed. At the bottom left, it says "Zašto je važno biti medijski pismen? - oradio.rs" and at the bottom right is a "Visit" button.

The screenshot shows a news article titled "MEDIJSKA PISMENOST TREBALA ODAVNO BITI U ŠKOLAMA". The article discusses the introduction of media literacy as a subject in schools in Montenegro. It quotes Olivera Nikolić from the Institute for Media and Emisija "Naglsas" and Elvira Ceković from the Agency for Electronic Media. The RTV Crna Gora logo is visible at the top.

HVALA NA
PAŽNJI 😊